

İSTANBUL KÖİ HAFTASI, 41 ÜLKENİN PAYDAŞLARINI BULUŞTURDU

Yatırım bütçesinin sadece %2'si kamu-özel sektör işbirliğine

SELENAY YAĞCI / İSTANBUL

Bu yıl 7'ninci düzenlenen ve dört gün sürecek İstanbul PPP (Public Private Partnership) Haftası (KÖİ Haftası), İstanbul Le Meridien Otel'de dün başladı. "KÖİ: İnsana, Çevreye, Ekonomiye Yatırım (PPP: Invest in People, Climate, Economy)" temasıyla düzenlenen etkinliğe 41 ülkeden bürokratlar, sivil toplum kuruluşları temsilcileri, firma yetkilileri, akademisyenler, öğrenciler ve sektör profesyonelleri katılıyor. Etkinliğin açılışına Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu, Ticaret Bakanlığı Yurtdışı Müteahhithlik ve Teknik Müşavirlik Dairesi Başkanı Murat Nesimoğlu ve Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak da katıldı. Dünya KÖİ Uzmanları Birliği, Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası, İslam Kalkınma Bankası, Asya Kalkınma Bankası, Avrupa Yatırımcılar Birliği, Afrika Yatırımcılar Birliği, BM Avrupa Ekonomik Komisyonu ve BM Asya - Pasifik Komisyonu gibi kurumların temsilcileri İstanbul'da buluştu. Katar, Dubai, Kuveyt, Umman, Fas, Tunus, Cezayir, Mısır temsilcileri de Türkiye ile işbirliği için geldi.

Dünyada KÖİ projeleri artıyor

Etkinliğin açılışında konuşan Kamu Özel İş Birliği Araştırma Merkezi Başkanı Dr. Eyüp Vural Aydın, Türkiye'nin, KÖİ alanında marka olmuş bir etkinliğe ev sahipliği yaptığını hatırlattı. Aydın, sadece 2021 yılında tüm dünya genelinde, gelişmekte olan pazarlarda, yüzde 50 özel sektör katılım artışı ile 76,2 milyar dolarlık KÖİ projesi tamamlandığını hatırlatarak, "Toplam 240 KÖİ projesi finansal kapaşıma erişti. Türkiye'de, son 30 yılda, 88,5 milyar dolarlık KÖİ projesi yatırımını tamamladı. 2021 bütçesine baktığımızda, tüm projelere sağlanan kamu desteği, yani garantiler, yatırım bütçesinin yalnızca yüzde 2'si. Gayri safi hasılamın ise binde 4'ü düzeyinde. Yani aslında Türkiye Cumhuriyeti, etkin ve sağlam bir finansmanla özel sektöre kullanarak altyapısını gerçekleştirmeyi başarmış durumda. Avrupa'da ise 1 yıl içinde 10 milyar Euro düzeyinde KÖİ projesi gerçekleştirildi" diye konuştu.

Altyapı yatırım ihtiyacı iki katına çıkacak

Geçen 7 yılda 5 kıtadan, 50'den fazla farklı ülkeden, toplam bin 250 katılımcının İstanbul KÖİ Haftası'nda yer aldığını kaydeden Aydın, bu yıl belirlenen temayı ise şöyle anlattı: "Bir KÖİ projesi her şeyden önce insana yatırım. KÖİ modeli bir proje geliştirme modeli. KÖİ projesine bir varlık gibi değil, insanlarımızın bir ihtiyacını gidermek olarak bakmak gerekir. Bir KÖİ projesi ekonomiye yatırımdır. Dünya Bankası'na göre 2040 yılına kadar 90 trilyon dolarlık bir altyapı ihtiyacı var. Avrupa Yatırım Bankası; muhtemel iklim değişikliği, nüfus artışı ve pandeminin getirdiği değişikliklerin yanı sıra, dijitalleşmenin de artırdığı altyapı yatırım ihtiyaçlarının 2025-2030 yılları arasında bugünkü seviyesinin iki katına çıkacağını söylüyor. Bu sebeple, var olan taleplere cevap verecek yatırımlara hızla ihtiyaç var. KÖİ projelerini geniş bir ekonomik emstrüman perspektifinden ele almak doğru olur. Bazen bir proje, bir bölgeye has kalkınma vizyonu ortaya koyar; Çanakkale Köprüsü projesi gibi. Bazen global rekabette ülkenizi bir merkez konumuna taşımayı güder; 100 milyon yolcuya hizmet verebilen İstanbul Havalimanı gibi. Bazen uluslararası taşımacılık ağının bir parçasını oluşturur; Ankara-E-

Kamu Özel İş Birliği Araştırma Merkezi Başkanı Dr. Eyüp Vural Aydın, Türkiye'nin dünyaya örnek olacak KÖİ projeleri olduğunu dikkat çekti. Aydın, "Ancak tüm dünya genelinde 2021 bütçesinde projelere sağlanan kamu desteği yalnızca yüzde 2" dedi.

Fotoğraf: Eren AKTAŞ

■ KÖİ'LERLE 28 MİLYAR DOLARLIK TASARRUF

Yabancı yatırımcılara Türkiye'de yap-işlet-devret ve kamu-özel işbirlikleri ile hayata geçirilen projeler hakkında bilgi veren Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu, Türkiye'nin KÖİ yatırımlarında dünyada 12. sırada olduğunu belirterek, Türk mühendisliğinin geldiği noktayı göstermesi adına da çok başarılı projelerin hayata geçip tüm dünyada ses getirdiğini söyledi. Karaismailoğlu şunları ekledi: "Yaptığımız 183 milyar dolarlık yatırım sonucunda bugün 28 milyar dolarlık tasarruf sağlıyoruz. Altyapı projelerinin önemi burada anlaşılıyor. Türkiye'nin

dünya ticaretinden aldığı payın artırılması için yoğun şekilde çalışıyoruz. Şu anda dünyadaki ticaret hacmi 12 milyar ton, 2030'da 225 milyar tona çıkacağı öngörüyoruz. 2053 yılına dek bütün planlarımızı yaptık. 20 yıl önce Türkiye'nin önemli bir altyapı açığı vardı. Bu yatırımı da devlet bütçesi ile yapmamız mümkün değildi. Bu açığı kapatmak için farklı finansal modeller üretmemiz gerekiyordu. Yap-işlet-devret, kamu-özel işbirlikleri de bu açığı hızlı şekilde kapatma ihtiyacından doğdu. Türkiye'nin altyapı ihtiyacını hızla karşılamak için KÖİ finansman modeliyile

projeleri gerçekleştirdik ve büyük hedeflerimiz doğrultusunda Türkiye'nin önünü açtık. Ulaştırma projelerinin yüzde 20'si KÖİ modeli ile yapıldı." DEİK Başkanı Nail Olpak ise KÖİ projelerinin milyonlarca insan tarafından kullanıldığını dikkat çekerek, "KÖİ projelerinin klasik müteahhithik projeleri gibi değil de risk ve fayda analizi çerçevesinde, işin sosyolojisiyle beraber kamu ile özel sektörün hem riski hem de faydayı paylaştığı projeler olarak görüyoruz. Bu proje finansman modeli, önümüzdeki dönemde tüm dünyada daha çok tercih edilecek" dedi.

■ TÜRKİYE'NİN OTOYOL ALTYAPISI HİZMETLERİ VE İŞLETMECİLİĞİ AVRUPA'NIN İLERİSİNDE

Daha Yeşil Altyapı Hedefine Yönelik KÖİ Projelerinin İşletme Deneyimi başlıklı oturumda Avrupa Ücretli Yol ve Altyapı Operatörleri Birliği (ASECAP) Genel Sekreteri ve CEO'su **Malika Seddi** konuşma gerçekleştirdi. EKONOMİ gazetesine konuşan Seddi, Türkiye'nin otoyol altyapı hizmetleri ve işletmeciliğinde Avrupa'nın ilerisinde olduğunu vurgulayarak, "Avrupa'daki otoyollarla Türkiye'deki otoyollar karşılaştırıldığında, Türkiye'de KÖİ projeleri otoyol işletmeciliği daha güçlü yapıyor" dedi. Avrupa'da 2025'te sıfır karbon emisyonlu araçların yollarda olacağını kaydeden Seddi, "Otoyolların yeni araçlara hazır olması gerek. Elektrikli araçlarda

şarj istasyonlarının yollarda hazır olmasının yanı sıra belki de elektrikli üreten otoyollara ihtiyaç var. Karbon emisyonu en yüksek araçlardan olan ağır vasıtalarla hizmet verecek otoyol işletme altyapısına da ihtiyaç var. Önümüzdeki yıllarda araç

sayısında artış olacak. Türkiye'nin daha çok elektrikli araç yönelmesi gerekiyor. Yolda daha az araç olması gerekiyor. Paylaşım ekonomisini, toplu ulaşımı da daha fazla teşvik etmek gerekiyor. ASECAP'ta 22 ülkeden, 128 üye otoyol, köprü ve tünel işleticisi firma yer alıyor. Üyeler toplam 80 bin kilometreden uzun otoyol, köprü ve tünel işletme sorumluluğunu üstleniyor ve bu Trans-Avrupa Karayolu Ağı'nın da (TEM) büyük bölümünü oluşturuyor. ASECAP'a Türkiye'den tam üye ilk ve tek işletmecisi olan İCA öncülüğünde, her yıl düzenlenen ASECAP Days Zirvesi, bu yıl Eylül'de İstanbul'da düzenlenecek. Akıllı otoyolları konuşacağız" dedi.

Dr. Eyüp Vural Aydın

dime otoyol geçişleri ve köprüleri gibi. Son olarak Bir KÖİ projesi çevreye yatırımdır. Kalkınma bankaları ve yatırımcılar çevre, yenilenebilir enerji ve sürdürülebilir altyapılara yöneldi. İklim değişikliğine katkı sağlamayan projelerin de artık finansman oluşturması çok güç ya da çok daha pahalı. 2050 'net sıfır emisyon' hedefine ulaşmak için önümüzdeki 7 yıl içinde 7 trilyon dolar yatırım yapılmalı. Gerçekçi olursak bu çok zor. KÖİ projeleri ile kaynak israfının önüne geçilebilir."

Sürdürülebilirlikle birlikte KÖİ'lerde paradigma değişiyor

KÖİ'ler açısından bir paradigma değişimi olacağını kaydeden ve "Önce insan" temalı projeleri da-

ha çok göreceğimizi söylüyor Aydın. "Çevreye, insana, topluma değer projeler için kamu yöneticileri özel sektöre daha çok ihtiyaç duyacak. Küresel ısınma ve artan ihtiyaçlara zamanında çözüm bulma baskısı, daha sıhhatli kentleşmeye, daha nitelikli altyapılara, daha verimli bilgilere, daha hızlı ve güvenli ulaşım türlerini geliştirmeye zorluyor. Kısacası işbirliği olmadan gezegenin sorunlarına, ülkelerin altyapı sorunlarına ve kamu hizmet kullanıcılarına çözüm geliştirmek neredeyse imkânsız. Projelerin başarısının altında güçlü bir işbirliği temeli yatıyor. Kamu özel sektörü desteklediği, onunla birlikte hareket ettiği zaman ortaya bir katma değer çıkıyor" diye konuştu.

Sürdürülebilir Altyapı Temelleri adlı oturumda Brookings Institution DC, OECD Altyapı Devlet Forumu Eski Başkanı Thomas Barrett, Uluslararası Finans Kurumu (IFC) Bölge Müdürü ve Başkanı Muneer Ferozie ve Dünya PPP Birimleri ve Profesyonelleri Birliği (WAPPP) Başkanı Ziad Alexandre Hayek konuşmacı

olarak katıldı. "İnsana, İklim ve Ekonomiye Yatırım" adlı panelde PPP Haftası Eş başkanı, Uluslararası Sürdürülebilir Dayanıklılık Merkezi (ISRC) Kıdemli Danışmanı David Baxter, Moseley Altyapı Danışmanlık Hizmetleri Müdürü Mark Moseley ve Uzun Vadeli Altyapı Yatırımcılar Derneği (LTIA) Yönetici Müdürü François Bengere, altyapı yatırımlarının sürdürülebilirliğe ve çevreye olan katkısını tartıştı. Avukat, Altyapı ve KÖİ Uzmanı Helga Van Peer "KÖİ Sözleşmelerinde Roller; Riskler ve Odüllerin Dağılımı" adlı konuşma gerçekleştiren, ardından Meridiam, Türkiye İş Geliştirme Başkanı Günay Gökeçen ile birlikte "Risk Tahsisi Matrisi" başlığı ile vaka çalışmasını ele aldı. PPP Haftası Eş başkanı, ISRC Kıdemli Danışmanı David Baxter, "Şeffaflık ve Rekabetçi KÖİ Alımının Önemi" başlıklı bir konuşma gerçekleştiren, WAPPP Yönetici Müdürü Jean Christophe Barth da anlaşma arubuluculuğunun kamu-özel ortaklıklarında bir performans katalizörü olduğunu anlattı.

İstanbul KÖİ Haftası'nın açılışına, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu (ortada), DEİK Başkanı Nail Olpak (sağda) ve Kamu Özel İş Birliği Araştırma Merkezi Başkanı Dr. Eyüp Vural Aydın katıldı.